ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Τεχνικό Επιμελητήριο Κεντρικής Μακεδονίας
Θεσσαλονίκη 8 Νοεμβρίου 2026

Χωροταξική-Πολεοδομική πολιτική 50 χρόνια

Θεσμοί, Σχέδια-Προγράμματα, Φορείς

Ηλίας Μπεριάτος
Ομότιμος καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Στοιχεία Ολοκληρωμένης Πολιτικής Σχεδιασμού

Παρέμβαση σε τρία επίπεδα

Νομοθετικό σκέλος

- Νόμοι, διατάγματα, αποφάσεις κλπ. κανονιστικές ρυθμίσεις

Επιχειρησιακό – τεχνικό-οικονομικό σκέλος

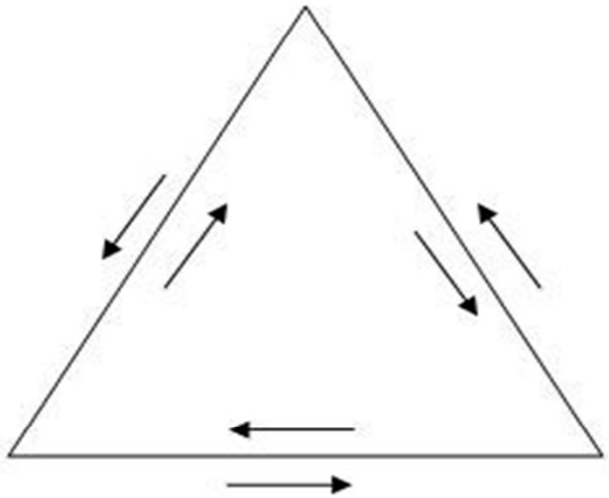
- Σχέδια και προγράμματα δράσης, χρηματοδότηση

Διαδικαστικό σκέλος

- Φορείς υλοποίησης (διοικητικοί, κοινωνικοί)-Συμμετοχή

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Πολιτικοί & Διοικητικοί Ιθύνοντες
(Decision Makers)



Ειδήμονες/ Σχεδιαστές του Χώρου
(Experts/ Planners)

Χρήστες/ Πολίτες/ Κάτοικοι
(Users)

Ιστορικό πλαίσιο
του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα
(βασικοί θεσμικοί σταθμοί)

‘Προϊστορία’ :μέχρι το 1975 – ‘Ιστορία’ μετά το 1975

Νομοθετικό Διάταγμα του 1923 / Μελέτες πολ-χωρ στη δεκαετία του 60 κλπ.

50 χρόνια μετά το Σύνταγμα του 1975

Δεκαετία '70: Ν. 360/1976, Ν. 947/1979 περί οικιστικών περιοχών

Δεκαετία ’80: ΕΠΑ: Ν. 1337/1983 (ΓΠΣ/ΖΟΕ/ΠΜΕΑ), Ν. 1650/1986, 1985: ΡΣΑ-ΡΣΘ

Δεκαετία ’90 : Μετά την ΕΠΑ 1997: Ν.2508 (Νέα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ), 1999: Ν 2742 (ESDP)

Δεκαετία ’00: Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια , Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια, Εθνικό Χωροταξικό

Δεκαετία ’10: 2014: Ν. 4269 (ΧΩΠΟΜΕ ΤΧΣ-ΕΧΣ), 2016: Ν. 4447, Νέο ΡΣΑ (ν.)

Δεκαετία ’20 Κ. Δοξιάδης: Ν. 4759 /2020 (ΤΠΣ-ΕΠΣ, οικισμοί κλπ.)

Αναγκαία η άντληση διδαγμάτων για το πώς αξιοποιούμε την ***εμπειρία-κληρονομιά*** *(θεσμική, προγραμματική και σχεδιαστική**)** και πως κατανοούμε την χωροταξική -πολεοδομική* ***ιστορία*** *μας.*

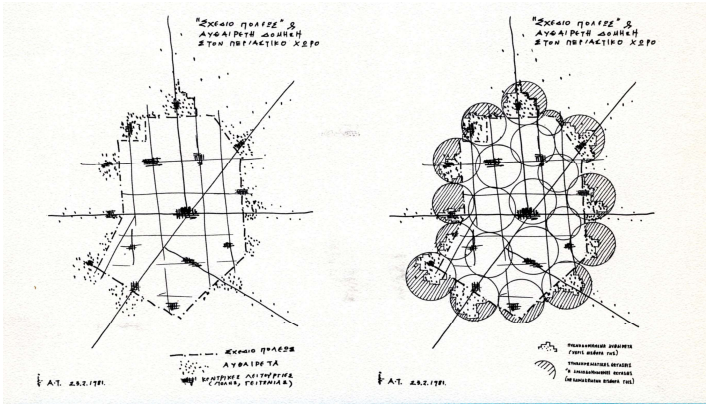
Δεκαετίες 70 και 80

Χαρισματικές προσωπικότητες

- Δεκαετία 70 **Κυπριανός Μπίρης** (Υφ οικισμού 1974-76) Δημιουργία ΔΕΠΟΣ
- **Ν. 360 1976** περί χωροταξίας και περιβάλλοντος

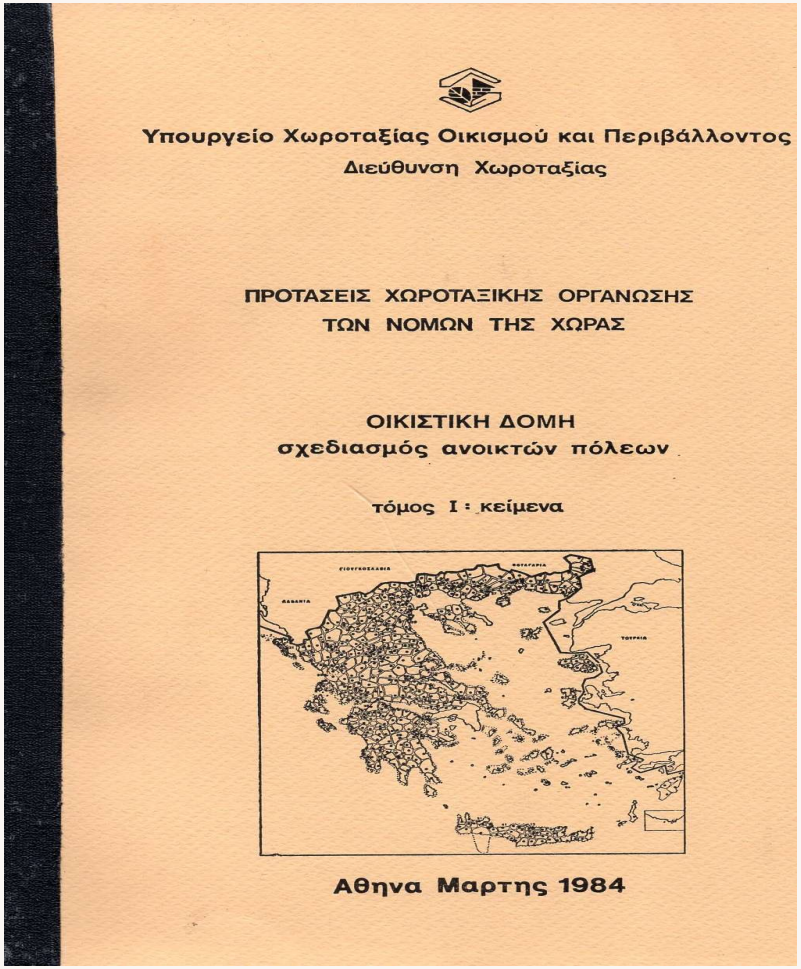
Δεκαετία 70 **Στέφανος Μάνος** (Υφ Οικισμού 1977-1980) και ΥΠΕΧΩΔΕ (1990-91)

- **Ν.947/1979** περί οικιστικών περιοχών, Μείωση Σ. Δόμησης /Μεταφορά ΣΔ
- Πρώτοι 400 παραδοσιακοί οικισμοί, Πρώτες πεζοδρομήσεις
- Μελέτη Πλάκας, ιστορικής συνοικίας (κέντρο) της Αθήνας
- Πρόταση για τα ΚΕΠΑ και ΑΣΤ.Ο.Κ - ΑΓΡ.Ο.Κ / Μελέτη ΡΣΑ

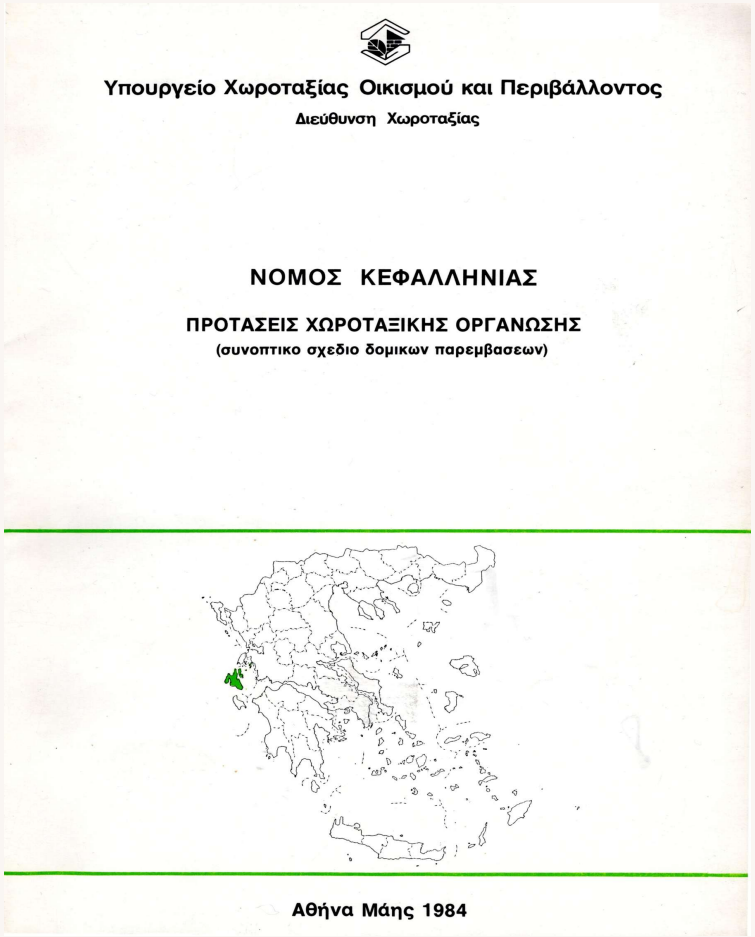


- Δεκαετία 80 **Αντώνης Τρίτσης** (Υπουργός ΥΧΟΠ 1981-1984)
- **Ν 1337/83** Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (ΕΠΑ)
- Χωροταξικά όλων των νομών (51) της χώρας / ~ 550 Ανοικτές πόλεις
- Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) και Πολεοδομικές μελέτες επέκτασης και αναθεώρησης
- ΖΟΕ (Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου) 40 περιαστικές με ΠΔ / προστασία ακτών
- 11.500 Οικισμοί κάτω των 2000 κατοίκων (οριοθέτηση και όροι δόμησης)
- Ρυθμιστικά Σχέδια Αθήνας ν.1515 (ΦΕΚ 18 Α/18-2-1985) /Θεσσαλονίκης ν. 1561 (ΦΕΚ 148 Α'/6-9-1985)

ΕΠΑ : Η Μελέτη των ‘Ανοικτών’ Πόλεων



ΕΠΑ : Παράδειγμα Χωροταξικού Νομού



Δεκαετίες 70 και 80

- Δεκαετία ‘80 **Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (ΕΠΑ)-Α. Τρίτσης**

- ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
- **Το Όραμα** που ενέπνευσε η ΕΠΑ , σε όλους τους εμπλεκόμενους, στελέχη της διοίκησης, αυτοδιοίκηση, οργανώσεις, πολίτες
- **Ο παιδαγωγικός ρόλος** της ΕΠΑ στους μελετητές και στους χρήστες των πόλεων (πολίτες κάτοικο επισκέπτες)
- **Η Διαχείριση** του προγράμματος από το υπουργείο και **απόκτηση** πολύτιμης **τεχνογνωσίας**.
- **Η Τοπική αυτοδιοίκηση** που συνέβαλλε στην προσπάθεια.,
- **Η συνεργασία** ηγεσίας και υπηρεσιών, με **στελεχωμένο** ΥΧΟΠ (Από Μάνο - Τρίτση)
- **Το επιχειρησιακό σχέδιο** (το 1ο στην χώρα!). Προετοιμασία ΠΔ πριν τον νόμο !!
- **Ο συντονισμός** και **αποκέντρωση** στην ανάθεση και επίβλεψη μελετών (ΤΠΠΕ Νομαρχιών)
- **Κατευθύνσεις πολιτικής** από την αρχή. Π.χ. ανοικτές πόλεις
- **Τεχνικά μέσα**: Σχέδια με το χέρι και ράστερ, γραφομηχανές, τηλέφωνα, τηλεγραφήματα
- **Συμμετοχή** : **Επιτροπές γειτονιάς,** συνελεύσεις γειτονιάς / ανοικτός διάλογος ΥΧΟΠ
- **Αποτέλεσμα 246 +46+31 = 323 ΓΠΣ, 40 ΖΟΕ, Δεκάδες ΠΜΕΑ με ΦΕΚ την 1η 5ετία από την ψήφιση του νόμου (1983-1988), (πηγή : ΚΕΔΚΕ/ ΕΤΑ και ΤΕΕ/ΤΧ)**

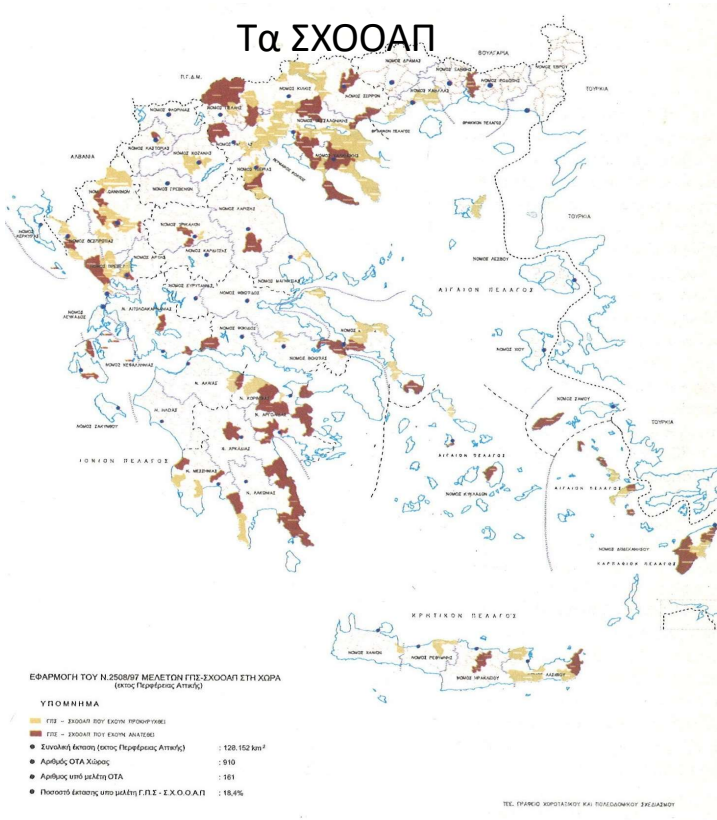
Δεκαετίες 90 και 00
Στον αστερισμό του ευρωχωροταξικού ΕΕ (και Σ. της Ευρώπης**)**

ΔΕΚΑΕΤΙΑ ‘90

Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες (**ΕΧΜ**) 1992 και μετά (Envireg) με ΖΟΕ

- **Νόμος πλαίσιο 2508/1997** Βιώσιμη Οικιστική ανάπτυξη πόλεων και οικισμών Πρόγραμμα εκπόνησης μελετών των νέων ΓΠΣ- ΣΧΟΟΑΠ. Ρυθμιστικά Σχέδια ΠΣ
- **Νόμος πλαίσιο 2742/1999** Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη με βάση το Ευρωχωροταξικό (European Spatial Development Plan- **ESDP**)
- Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου **(ΣΑΚΧ)**
- Ευρωπαϊκό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης **(ΕΣΧΑ)**
- ΔΕΚΑΕΤΙΑ ‘00
- **Πρόγραμμα εκπόνησης νέων ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ (**βλέπε Χάρτη**)**
- **Πρόγραμμα Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού & ΑΑ** (ΠΠΧΣΑΑ) 2001-2003
- **Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης**
- **Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και ΑΑ** (2004-2008) Θεματικά και τομεακά: βιομηχανία, ΑΠΕ, υδατοκαλλιέργειες
- Μελέτη νέου ΡΣΑ και ΡΣΘ

Τα ΣΧΟΟΑΠ



Δεκαετίες ‘10 και ‘20

- Δεκαετία ’10 Η οικονομική κρίση- Η απορρύθμιση
- **Ν 4269 /2014** *Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση –Βιώσιμη ανάπτυξη.*
- **Ν 4447/2016** *Χωρικός σχεδιασμός - Βιώσιμη ανάπτυξη και άλλες διατάξεις*
- **Ν 4759/2020** *Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.*
- ΠΡΟΪΟΝΤΑ:
- ΕΠΣ –ΕΣΧΑΣΕ-ΕΣΧΑΔΑ: το ‘παράλληλο’ ανορθόδοξο σύστημα’ σχεδιασμού / καταργηση ΡΣ , ΟΡΣΑ, ΟΡΘΕ,
- Μελέτες και (επανα) θεσμοθετήσεις /αναθεωρήσεις **Ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων** (π.χ. τουρισμού)

- **Ν. 4277/2014 Νέο ΡΣΑ**. Αποτυχημένη απόπειρα για νέο ΡΣΘ!

- **Ν 4546/2018** *Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον **θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΘΧΣ)***
- **Πρόγραμμα** εκπόνησης **Θαλάσσιων Χωροταξικών Σχεδίων** 4 θαλάσσιων ζωνών της Ελληνικής ΑΟΖ
- ΑΚΤΕΣ: Πρωτόκολλο ICZM/ΟΔΠΖ 18 χρόνια περιμένει να επικυρωθεί από την Βουλή!!
- **Πρόγραμμα** εκπόνησης **Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών** (**ΕΠΜ**) για τις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου NATURA

Δεκαετίες ‘10 και ’20

Δεκαετία 20 ‘Κ. ΔΟΞΙΑΔΗΣ’

Χαρακτηριστικά και προβλήματα (που είχαν προβλεφθεί !)

- Ελλιπής χρονικός προγραμματισμός σε σχέση με το δεδομένο πλαίσιο (ΤΑΑ)
- Απουσία αποτίμησης και συνεκτικών κατευθύνσεων πολιτικής. **Αναστολές;;**
- Καθυστερημένη προετοιμασία των κανονιστικών διατάξεων (π.χ**. ΠΔ οικισμών**, ΕκΕΦΙ)
- **Δομική αδυναμία των ΟΤΑ** να στηρίξουν το εγχείρημα (λόγω και **τουριστικής ‘φρενίτιδας’**)
- **ΕΧΠ μετά τα ΤΠΣ ! / Συνδυασμός ΕΠΜ με ΤΠΣ- ΕΠΣ**
- **Υπάρχει Εθνικός συντονιστής. Συντονισμός υπάρχει;**
- **Δημοτική ενότητα/ενότητες, δήμος/δήμοι (ποιο τελικά το τοπικό επίπεδο ;)**
- **Επιστημονικοφάνεια προδιαγραφών (π.χ. 3 σενάρια κλπ.)**
- Τεχνικά μέσα. Απεικονίσεις, GIS, υπολογιστές, διαδίκτυο. IC Technologies
- Πρόβλημα απορρόφησης χρηματοδότησης από ΕΕ-ΤΑΑ.
- Καθυστερήσεις, Σύντμηση προθεσμιών εκπόνησης μελετών λόγω ΤΑΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ:

Κανένα ΤΠΣ με ΦΕΚ ή έστω ΚΕΣΥΠΟΘΑ, την 1η 5ετία από την ψήφιση του νόμου (2020-2025) τώρα 6ετία!...

Δεκαετία ‘20
Η πρόσφατη θεσμική ‘περιπέτεια ’των οικισμών

2020: Νόμος **4759** άρθρο 12 (2 παράγραφοι)

2022: Νόμος **4915** (σκούπα) (ΦΕΚ 63Α/22-3-2022) Άρθρο 85, Οριοθέτηση και άλλες πολεοδομικές ρυθμίσεις οικισμών – Αντικατάσταση άρθρου 12 και παρ. 2 άρθρου 16 νόμου 4759/2020, κατάργηση άρθρου 19 ν. 2508/1997 που έλυνε ικανοποιητικά το θέμα (1 άρθρο 2 σελίδες)

2025: ΠΔ (ΦΕΚ 194/Δ 15-4-2025) Καθορισμός κριτηρίων οριοθέτησης, διαδικασιών… όρων δόμησης κλπ. (20 άρθρα και 20 σελίδες)

2025: Νόμος **5215** άρθρο 63 (ΦΕΚ 116 Α/ 4-7-2025) Νέα τροπολογία για να διορθώσει το τελευταίο ΠΔ τροποποιώντας πάλι το άρθρο 12 του Ν 4759… (1 άρθρο 2 σελίδες)

Δεκαετία ‘20

Πρόταση ‘ανάταξης’ του προγράμματος «Δοξιάδης»

Αναγκαίες ρυθμίσεις

1. **Πλήρης στελέχωση** του ΥΠΕΝ με μόνιμους και συμβασιούχους, και των αποκεντρωμένων διοικήσεων (7) και ΥΔΟΜ
2. **Ανάληψη από ΥΠΕΝ** του ρόλου αναθέτουσας και διευθύνουσας υπηρεσίας .Προέδρος ΕΠΕΠ από ΥΠΕΝ.
3. **Ουσιαστική και εντατική ενημέρωση** και επικοινωνία με **ΟΤΑ** (Δήμους) και υποστήριξη των **ΥΔΟΜ** με τεχνογνωσία.
4. **Συνολική επ-αναθεώρηση** του ζητήματος των **οικισμών** κάτω των 2000 κατοίκων από πολεοδομική και νομική πλευρά.
5. **Αναγκαίες Αλλαγές**

- α) Επανεξέταση ως προς τον τρόπο έγκρισης των ΤΠΣ (ΤΧΣ) και ΜΟΟ

β) Επανεξέταση ή /και κατάργηση των ΕΠΣ, κλπ. αντι-πολεοδομικών «εργαλείων»

γ) Ενσωμάτωση ΣΜΠΕ και ΕκΕΦΙ στον χωρικό σχεδιασμό

δ) Ριζική αλλαγή ή κατάργηση του προγράμματος «αναγνώρισης» των οδών

Δεν είμαστε ακόμα στο τέλος…*Είμαστε στο τέλος της αρχής* (από σπριντ περάσαμε σε μαραθώνιο)

Η κρίση/ευκαιρία σχεδιασμού με το πρόγραμμα «ΔΟΞΙΑΔΗΣ» δεν πρέπει να πάει χαμένη !!

Μητροπολιτικές περιοχές Αθήνας (ΜΠΑ) και Θεσσαλονίκης (ΜΠΘ)

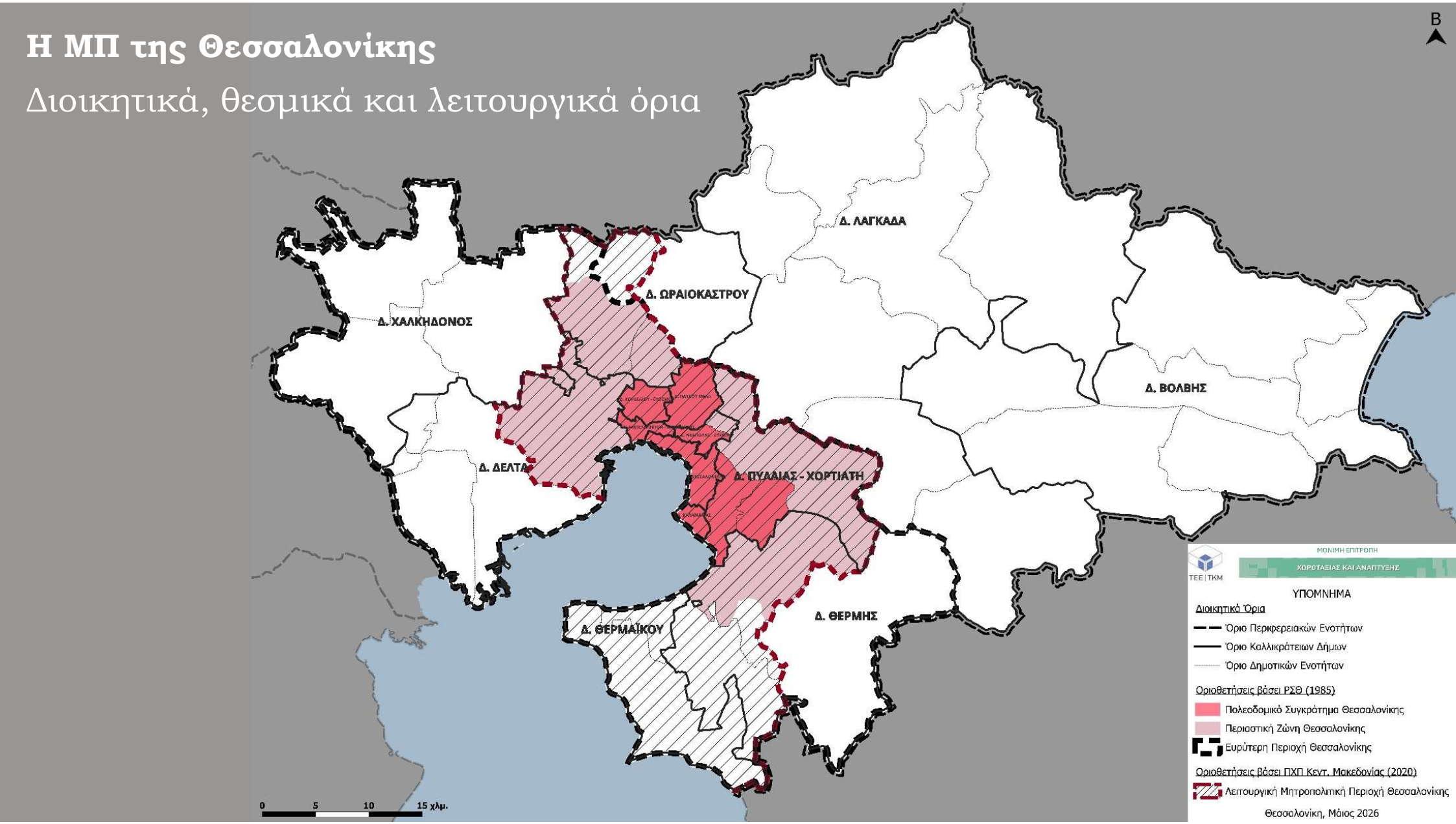
- **Τι είχαμε μέχρι το 2014:**

- **ΜΠΑ- ΜΠΘ** : ΟΡΣΑ-**ΡΣΑ** (ν.1515 /1985) και ΟΡΘΕ - **ΡΣΘ** (ν. 1561 /1985)
- **Καποδίστριας** (ν. 2539/97) 'Ανοικτές πόλεις'. Δεν έθιξε τις Μητροπολιτικές περιοχές εν όψει ΜΔ
- Μελέτες και προτάσεις για ΜΔ υπήρξαν πολλές.
- **Καλλικράτης** (ν. 3852/2010) Αιρετές περιφέρειες σωστά, αλλά λάθος οι 325 δήμοι!...
- Κλεισθένης (ν. 4555/2018) Ένα λάθος δεν διορθώνεται με ένα άλλο …
- **Αστοχία/λάθος** η συγχώνευση δήμων μητροπολιτικών περιοχών Αθήνας και Θεσσαλονίκης
- Η Μ. Διοίκηση ή Μ. ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ εκφυλίστηκε σε επιτροπές του περιφερειακού συμβουλίου ΠΚΜ !!
- Σημείωση: το 2014 το ΡΣΘ δεν θεσμοθετήθηκε μαζί με το ΡΣΑ 'πραξικοπηματικά' (ν.4277/2014).

- **Τι έχουμε σήμερα :**
- Το **Ρυθμιστικό Θεσσαλονίκης** περιορίστηκε σε 'ειδικό παράρτημα' του ΠΧΠ της ΠΚΜ (ΦΕΚ 485 Δ/20-8-20) άρθρο 16. Που βρίσκεται τώρα η εκπόνηση του;
- ΕΠΣ και ΤΠΣ στην ΜΠΘ χωρίς μπούσουλα ΡΣΘ!! Το ΤΕΕ / ΠΚΜ να αναλάβει **πρωτοβουλία/** ανάθεση ΤΜΧ
- *(Η Κεντρική Μακεδονία είναι στο 55% του ευρωπαϊκού μέσου όρου ανάπτυξης -περιφερειών- και το Πόρτο στο 71%.)*

Η ΜΠ της Θεσσαλονίκης

Διοικητικά, θεσμικά και λειτουργικά όρια



Μεταπολεοδομία - Μεταχωροταξία

Στην εποχή του ΜΕΤΑ

21ος αιώνας: η εξέλιξη του σχεδιασμού εγγράφεται στο γενικότερο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

- *Μεταδημοκρατία, Μεταπολιτική, Μετάνθρωπος, Μετάπολη κλπ.*

ΜΕΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- **Η 'νέα γλώσσα' του Όργουελ (στο** βιβλίο '1984'**)**. Ό,τι λέμε, εννοούμε και κάνουμε το αντίθετο. (π.χ. Μεταρρύθμιση=απορρύθμιση κλπ.)
- **Συμμετοχική διαδικασία στον σχεδιασμό**
- (φαλκιδευμένη-σουρεαλιστική-υποκριτική / χρόνος - τρόπος)
- **Υπερβολικό Outsourcing** υπεργολαβίες, υποστελέχωση
- **Γενικευμένο copy paste** ΜΠΕ, ΣΜΠΕ, ΕκΕΦΙ
- **Κακή Νομοθέτηση** (νόμοι 'σκούπες' αντί νόμοι πλαίσια). Συχνή **αλλαγή** νόμων λόγω ανικανότητας εφαρμογής ή/και ατολμίας χρήσης υπαρχόντων **εργαλείων** (πολιτικό κόστος).
- **π.χ. αναδασμός, μεταφορά ΣΔ, κοινωνικός ΣΔ** (1983)
- Αποτέλεσμα : Βαβέλ / Λερναία Ύδρα / 'μπαλώματα'



Η Χωροταξία του common sense

- **Ανάγκη** για μια χωροταξία και πολεοδομία της **κοινής λογικής**

- Υπάρχει η τάση για ένα είδος επιστημονικής **«μόδας»,** ορολογίας του συρμού. π.χ. από τη **βιωσιμότητα** και **αειφορία** περάσαμε στην **ανθεκτικότητα.** Είμαστε ένα είδος **Fashion Victims?**
- Επίσης, **smart city, creative city, 15' city, κ.ο.κ. Επιστημονικός βερμπαλισμός;**
- Το θέμα δεν είναι πως θα **ονομάσουμε** την πόλη αλλά πως θα την **αλλάξουμε** με τον **σχεδιασμό.**
- Όταν δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε τον σχεδιασμό, δηλαδή να αλλάξουμε την **πραγματικότητα**, στο **πεδίο**, τότε αλλάζουμε τα **ονόματα**… (και τους νόμους) χωρίς πολιτικό κόστος….
- Γιατί ο **σχεδιασμός** είναι κυρίως **διαδικασία** λήψης και υλοποίησης αποφάσεων με κατάλληλη **τεχνική και επιστημονική γνώση και στήριξη**
- ***Plans are nothing, PLANNING is everything***

Τελικές σκέψεις

- **Η σχεδιαστική εμπειρία** και η τεχνογνωσία από τα προηγούμενα εγχειρήματα (ΕΠΑ, ΣΧΟΟΑΠ κλπ.) συνιστούν μια **άυλη κληρονομιά του σχεδιασμού (tacit knowledge).** Μια **κουλτούρα σχεδιασμού.**
- **Ο παράγοντας 'χρόνος'** στον σχεδιασμό. Ο **κυλιόμενος σχεδιασμός** δεν έχει μπει ως κανονικότητα στην κουλτούρα μας κ αι στην πρακτική της διοίκησης. Υπάρχουν **όρια** στη **σύντμηση** του χρόνου στον σχεδιασμό.
- Αν χάνουμε χρήματα, να μη χάσουμε και την ποιότητα των μελετών λόγω σύντμησης χρόνου

- Η **εκπαίδευση** των νέων Πολεοδόμων – Χωροτακτών χρειάζεται προσαρμογές:

  α) Πρέπει να δώσει έμφαση **στην ουσία της χωροταξίας (κριτική οπτική**). Οι νέοι ΠΟΛ-ΧΩΡ πρέπει να ξέρουν να συνεννοούνται με τις άλλες ειδικότητες, τις οποίες συντονίζουν

  β) Εκτός από τη θεωρία σχεδιασμού (planning theory) χρειάζεται η διδασκαλία φιλοσοφίας, **ηθικής και δεοντολογίας του σχεδιασμού** καθώς και **ιστορία της ΠΟΛ-ΧΩΡ** πολιτικής στην Ελλάδα, τουλάχιστον μεταπολιτευτικά
- **Μέσα και τρόποι αποτροπής της διαπλοκής** τοπικών αρχών με τοπικούς οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Επίσης αποτροπής των πρακτικών **από τοπικά συμφέροντα** που επιδιώκουν αυξημένη γαιοπρόσοδο.

  Ανάγκη για ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ
- Τεράστιας σημασίας: η **ευθύνη, η στάση και η αντίσταση** των μελετητών, γιατί η Πολ-Χωρ είναι **δημόσια πολιτική.**
- (κώδικας δεοντολογίας ΗΠΑ):

  - The principles to which we subscribe ...derive from the special responsibility of our profession **to serve the public interest** (American Institute of Certified Planners, Code of Ethics and Professional Conduct)»

Επίλογος

Δεν μπορούμε να προβλέψουμε το μέλλον, μπορούμε όμως να το κατασκευάσουμε

Buckminster Fuller, αμερικανός πολυεπιστήμονας
(Μηχανικός, μαθηματικός, αρχιτέκτονας, μελλοντολόγος, συγγραφέας)

- Ξημερώνει ένας κόσμος αβέβαιος, απρόβλεπτος, πολύπλοκος
- **Κλιματική κρίση (Αρμαγεδδών)**, πανδημίες, τεχνολογία Τ. Νοημοσύνη.

- **Οι νέες γενιές των πολεοδόμων – χωροτακτών (2025- 2050)**
- Να οπλιστούν με γνώση, δύναμη, κουράγιο, υπομονή, για να κατασκευάσουν το μέλλον
- Να οδηγούνται από τα οράματά τους

- Α. Τρίτσης : ***Τα οράματα είναι οι μόνες ρεαλιστικές λύσεις σε κρίσιμα προβλήματα γιατί ζούμε σε μια πραγματικότητα που είναι απαράδεκτη και πρέπει να την αλλάξουμε …***
- Δηλαδή να κάνουμε **ουσιαστικό σχεδιασμό.**Αλλιώς θα καταλήξουμε να παράγουμε 'σχέδια' χωρίς σχεδιασμό .
- Και να ξεχνούμε πόσο επείγον και ουσιώδες είναι ο σχεδιασμός!
- *Αναβάλλοντας το ουσιώδες για χάρη του επείγοντος ξεχνάμε πόσο επείγον ειναι το ουσιώδες (Ουσιώδες =Σχεδιασμός)*
- **'Εχουμε Ανάγκη σχεδιασμού και πολεοδόμων- Χωροτακτών**